

UTVÄRDERING AV PROJEKT EFTERLEVANDESTÖD FÖR ANHÖRIGVÅRDARE

DELRAPPORT 2004

Ingegerd Winqvist

TITEL Utvärdering av projekt efterlevandestöd för anhörigvårdare. Delrapport 2004.

FÖRFATTARE Ingegerd Winqvist

TRYCKÅR 2005

© **Författaren/Författarna**

Mångfaldigande och spridande av innehållet i denna rapport - helt eller delvis - är förbjudet utan medgivande av författaren/författarna.

Förord

Denna utvärdering är gjord inom ramen för Utvärderingsverkstaden på ÄldreVäst Sjuhärad som har letts av Per-Åke Karlsson och Ritva Lidskog. Vi har träffats under del av 2003 och hela 2004 i en grupp där fyra utvärderingar har genomförts. Jag vill tacka för det fina stöd jag fått från Per-Åke och Ritva och de andra medlemmarna i ”verksta'n”.

Jag vill också tacka de medlemmar av Hulta besöksgrupp, som jag i rapporten kallar besökare, för att de ställt upp på en intervju och delat med sig av sina tankar och känslor.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD	3
INLEDNING.....	5
BAKGRUND	5
PROJEKTETS SYFTE, MÅL, RESURSER OCH GENOMFÖRANDE.....	5
UTVÄRDERINGENS SYFTE.....	6
CENTRALA FRÅGOR FÖR UTVÄRDERINGEN	7
UTVÄRDERINGENS TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	7
RESULTAT	8
ANALYS.....	9
FÖRSLAG	9
REFERENSER:.....	10
BILAGOR.....	11
1. PROJEKTPLAN	11
2. INFORMATIONSFOLDER.....	14

Inledning

Jag har fått uppdraget av ÄldreVäst Sjuhärad att utvärdera detta projekt. Utvärderingen ska vara klar under 2004. Projektet syftar till att ta fram en modell för att stödja anhörigvårdare vars närstående avlidit.

Det är själva modellen som är föremål för utvärderingen. På grund av tidsförskjutningar i projektet har det inte varit möjligt att genomföra hela den planerade utvärderingen och jag kommer här att redovisa den del av utvärderingen som jag har kunnat göra och beskriva projektets aktuella läge.

Bakgrund

Ett stort antal personer i samhället ger omfattande insatser i form av stöd och hjälp till äldre, sjuka eller funktionshindrade närstående. Uppskattning av anhörigas insatser i Sverige tyder på att samhället står för 1/3 av hjälpen till hemmaboende äldre och att 2/3 av hjälpen ges av anhöriga, i jämförelse med Europa där anhörigas insatser uppskattas vara ännu större, och insatserna tenderar att öka (Höglund I., Magnusson L.). Det är svårt att säga hur många anhörigvårdare det finns i Sverige idag, men enligt ÄldreVäst Sjuhärads undersökning Äldres Hälsa kan man uppskatta att det är cirka 6.885 personer runtom i Sjuhäradsbygden (Höglund I., Magnusson L.).

Att hjälpa en närstående upplevs av många som något meningsfullt och tillfredställande, men ställer hjälpen krav som övergår viljan eller förmågan till att hjälpa upplevs det som betungande. Effekter på hjälparens egen hälsa är inte ovanlig. Omfattande hjälp eller tillsynsbehov kan sträcka sig över dygnets alla timmar vilket innebär att den anhörige blir mer eller mindre uppslukad av att vårda. Detta leder till begränsningar av tid för egna aktiviteter och social isolering (Vårdalstiftelsen, 1999). När situationen förändras i samband med den närståendes död förlorar den anhörige inte bara sin närstående utan också den uppgift att hjälpa som givit dagarna mening. Inte sällan drabbas den anhörige av ohälsa och ensamhet och brist på stödjande nätverk gör det svårt att skapa ett nytt meningsfullt liv (Grimby, 2001).

Under 1999-2003 har det bedrivits ett omfattande arbete kring anhörigvård i Borås liksom i övriga Sverige (Socialstyrelsen, 2002). Genom de erfarenheter som vunnits med stödgrupper för anhörigvårdare har man sett att det finns behov av stöd även för anhörigvårdare när den de vårdat har avlidit.

När vi talar om anhörigvårdare menar vi i detta sammanhang anhöriga och närstående som gett en person med sviktande hälsa mycket vård, omsorg och tillsyn, i huvudsak i hemmet.

I augusti 2003 startade ett samverkansprojekt mellan Svenska Kyrkan, Gustav Adolfs församling, Borås, Sensus studieförbund, Borås stad Kommundel Centrum (Projektsamordnare), ÄldreVäst Sjuhärad och Primärvården för att starta stödgrupper för anhörigvårdare vars närstående avlidit.

Projektets syfte, mål, resurser och genomförande.

Syftet var att ge stöd till efterlevande anhörigvårdare i grupp för att förbättra deras livskvaliteten, att minska de negativa följderna av förlusten som ökad sjuklighet, sömnbesvär, ensamhet, oro, ökad användning av alkohol, försämrad kost och motion. Man ville utveckla samt pröva en modell för stöd till efterlevande anhörigvårdare i grupp ledda av icke-professionella gruppleddare under handledning och utbildning av diakon. Syftet var dessutom att utveckla en samverkansmodell där flera parter engageras för att nå så många anhörigvårdare som möjligt.

Modellen beskrevs i projektplanen enligt följande: ”Svenska kyrkan och Arbetsförmed-

lingen har ett samverkansprojekt för arbetsrehabilitering. Ur detta har Hulta besöksgrupp bildats. De som väljer att delta i denna besöksverksamhet ingår i arbetsförmedlingens aktivitetsgaranti. För närvarande är det ca 40 personer. De besöker personer i särskilt boende och i de egna hemmen. De kan också avlösa anhängvårdare som behöver några timmars ledig tid. Modellen innebär att efterlevande erbjuds stöd i grupp. Antal gånger grupperna träffas är 8-10 med en gruppstorlek på ca 8 personer. Anhängvårdarna nås bl a genom kommunens biståndsbedömare, distriktssköterskor och hemtjänstpersonal, vårdcentralens personal, diakonin och begravningsbyråer." (Projektplan. Efterlevandestöd för anhängvårdare). De personer som ingår i Hulta besöksgrupp kallas i fortsättningen besökare.

Det tillsattes en projektgrupp med representanter för Svenska Kyrkan. Gustav Adolfs församling, Borås, Sensus studieförbund, Borås stad Kommundel Centrum (Projektsamordnare), ÄldreVäst Sjuhärad och Primärvården. Projektsamordnare för projektet var representanten för Borås stad Kommundel Centrum på 4 timmar i veckan.

Under 2003 träffades de besökare som sagt sig vara intresserade av att bli gruppleddare med två personer från projekt Anhäng 300 i Borås. Man samtalade där kring anhängvårdarens situation och hur de skulle få stöd när den de vårdade hade dött.

Det togs fram en informationsfolder om stödgrupperna vilken spreds inom de olika organisationerna. Här hade projektsamordnaren en viktig uppgift då Borås Stad är en stor organisation som omfattar tio kommundelar och många befattningshavare. Anhängvårdarna skulle nås bl a genom kommunens biståndsbedömare, distriktssköterskor och hemtjänstpersonal, vårdcentralens personal och diakonin. Även de speciella anhängstödare som finns i Borås informerades. Tanken var också att besökarna i sin ursprungliga sysselsättning skulle möta efterlevande som varit anhängvårdare och kunna erbjuda dem att ingå i en stödgrupp.

Projektgruppen bjöd in Psykolog Agneta Grimby för att diskutera uppläggningsen på projektet. Den bok som Agneta Grimby har skrivit om Sorg användes som referenslitteratur.

Målsättningen var att en grupp med efterlevande skulle startas våren 2004 och en grupp hösten 2004. Till dess grupperna kunde starta skulle besökarna fortsätta med att stötta enskilda personer inom Besöksverksamheten på Hulta.

Projektet är inte avslutat utan fortsättning kommer att diskuteras.

Utvärderingens syfte

Syftet med utvärderingen är att se om man når projektets målsättning, som är att arbeta fram en ny modell för stöd till efterlevande anhängvårdare i grupp som leds av icke-professionella gruppleddare under handledning och utbildning av diakon. Syftet är också att se om man når många anhängvårdare genom att utveckla en samverkansmodell där flera parter engageras. Denna utvärdering var tänkt att vara en del i arbetet med att bygga modellen för att sedan se om man ville gå vidare med ytterligare utvärdering kring de efterlevandes livskvalitet. Skulle så vara fallet finns en möjlighet att anknyta till Psykolog Agneta Grimbys forskning kring efterlevandeproblematik.

Den planerade utvärderingen omfattade flera steg.

Målgrupp				
Efterlevande	Intervjuer enskilt eller i grupp efter deltagandet i grupp.			
Gruppledare/ Besökare	Förväntningar: Intervju.	Föra dagbok (med mall) under tiden man leder grupperna.	Ett fåtal berättelser om grupprocessen	Jämförelse av utfallen med förväntningarna. Intervju.
Samverkande parter	Beskrivning av insatser i projektet. Intervju.	Beskrivning av fördelar och nackdelar med projektet. Intervju.		

De första intervjuerna med gruppledarna/besökarna skulle ske på våren för att följas upp efter avslutade grupper i slutet av hösten. De efterlevande skulle intervjuas efter avslutat grupp. Samverkansparterna skulle intervjuas vid två tillfällen, i början av året och i slutet.

Eftersom det ännu inte har bildats några stödgrupper kommer denna rapport att ta fasta på besökarnas förberedelser och förväntningar inför arbetet med stödgrupper.

Centrala frågor för utvärderingen

Den ska ge svar på frågor som:

Hur har gruppledarna valts ut?

Hur har de förberett sig för uppgiften att vara gruppledare?

Vilka moment har ingått i den utbildning de fått?

Vilka förväntningar har gruppledarna på sin uppgift och hur infrias de?

Hur blir processen i stödgruppen?

Hur når man gruppdeltagarna?

Hur upplever gruppdeltagarna att delta i gruppen?

Tycker de sig ha haft någon nytta av deltagandet och i så fall på vilket sätt?

Skapas några nya relationer i grupperna som kan tänkas bli bestående?

Vad ser de samverkande parterna för för- och nackdelar med projektet?

Kommer erfarenheter från projektet att avspeglar sig i samverkansparternas verksamheter?

Utvärderingens tillvägagångssätt

Intervjun med besökarna genomfördes vid ett tillfälle under sommaren 2004. De valde själva att bli intervjuade i grupp, i stället för individuellt vilket var mitt förslag. Intervjun bandades efter deras tillstånd. Frågorna besvarades enskilt så att en fråga ställdes och svarades av alla i tur och ordning. 7 frågor ställdes och alla svarade på alla frågor. Eftersom de hörde de andras svar blev inte alla svar lika fylliga. Intervjun skrevs sedan ut och sammanställdes i en matris med stödord för var och en av de intervjuade på de olika frågorna. Stödorden sammanställdes sedan på grupp-nivå. Varje fråga redovisas på grupp-nivå.

Jag har haft telefonkontakt med Sensus representant för att få information om kursens uppläggning och gruppens vidare arbete.

Resultat

Under hösten 2004 har inte projektgruppen haft några möten och projektsamordnaren från Borås stad har slutat sitt uppdrag på grund av hög arbetsbelastning.

Hur gruppledarna har valts ut. Ur besöksgruppen har några personer (7-8 stycken) anmält intresse av att vara gruppleddare för stödgrupper för efterlevande anhörigvårdare. De har blivit tillfrågade av diakon för att de anses lämpliga.

Hur de förberett har sig för uppgiften att vara gruppleddare. Denna mindre grupp har fått utbildning av Studieförbundet Sensus och diakon för att kunna leda grupper och förstå och bemöta människor i kris. De kommer att få handledning av diakon när grupperna kommer igång. I handledningen kommer att ingå att uppmärksamma personer med komplicerad sorg och ev depression för att kunna hänvisa dem till professionell hjälp.

Vilka moment som har ingått i den utbildning de fått. Kommunikation mellan människor som har tagit upp punkterna att lyssna, det svåra samtalet, det goda samtalet, gruppens struktur och process, faser i en grupps utveckling och ledarskap. Krishantering som har tagit upp punkterna vad är en psykisk kris, reaktioner när en närstående dör, sorg, att möta anhöriga till långvarigt sjuka personer, oväntade dödsfall, anhörigas egna berättelser. Gruppen träffades 7 gånger med en diakon.

Vilka förväntningar besökarna har på sin uppgift och hur de infrias. Följande två citat tycker jag är belysande för gruppens inställning till att vara gruppleddare-stödperson till efterlevande anhörigvårdare: ”Jag vill jobba med människor och inte bara gå hemma”, ”det gäller inte att prata så mycket utan det hjälper att lyssna och finnas där, kanske ge en kram eller bara hålla någon i handen”. Personerna i denna grupp har stor erfarenhet och engagemang för andra människor. Genom egna erfarenheter av sorg och ensamhet vill man stötta andra. Att vara besökare ger dem egen tillfredsställelse av att göra något meningsfullt efter att ha blivit arbetslösa. Utbildningen de har fått har varit värdefull för dem på flera olika sätt och de är nu beredda att stödja efterlevande anhörigvårdare som en särskilt insats. Sammanställning av svaren till frågorna på gruppnivå.

1. Hur kommer det sig att du blev besökare?

Alla stödpersonerna är arbetslösa. Det var en förutsättning för att vara med i projektet med Arbetsförmedlingen. Alla uttrycker att de vill göra något meningsfullt med sin tid och flera har erfarenhet av att ”jobba med människor”.

2. Hur kommer det sig att du vill bli gruppleddare för efterlevande anhörigvårdare?

Att jobba med människor och ge stöd utifrån sina egna erfarenheter av sorg ger en känsla av meningsfullhet. Man har egna erfarenheter av hur svårt människor har att hjälpa personer som sörjer. Man vet att det inte krävs så stora insatser utan att det är viktigt att ”finnas där för den sörjande” vilket kan innebära olika saker för olika människor.

3. Har du egen erfarenhet av anhörigvård?

Alla har mer eller mindre erfarenhet av anhöriga som man har gett stöd, vård och tillsyn.

4. Har du egen erfarenhet av en nära anförvants död?

Alla har erfarenhet av en nära anförvants död då man varit närvarande i olika utsträckning.

5. Har du egna erfarenheter av att ingå i en samtalsgrupp?

Endast en av deltagarna har egen erfarenhet, men någon har hört om andra som har positiva erfarenheter.

6. Vad tycker du om den utbildning ni har fått och vad har den gett dig?

Samtliga är mycket positiva till utbildningen och tycker att den har gett dem mycket personligen. Det har varit en god stämning och man har kunnat prata öppet och dela med sig av egna erfarenheter. Diakonen har också kunnat ge tips och idéer. Det har känts naturligt att prata om dessa ting.

7. Hur tror du det kommer att bli att vara gruppleddare?

Deltagarna ser sig mer som stödpersoner än som gruppleddare. Man tänker sig att lära känna de efterlevande anhörigvårdarna en och en och så småningom föra samman dem med andra i mindre grupper. En del tycker att det skulle vara skönt att vara två gruppleddare första gången man har en grupp. Man ser sin roll som att ge stöd, finnas till och kanske även hjälpa till med praktiska ting. Man är vaken för att man inte ska bli vanliga vänner utan kunna hålla en viss distans.

Den enkät som skickades ut till projektparterna i somras angående deras förväntningar och roll inom projektet besvarades bara av tre av de fem. De svaren som kom in var knapphändiga och redovisas inte här. Det skulle kanske ge mer att göra detta till en gruppdiskussion när projektgruppen träffas.

Analys

Projektformuleringarna kring gruppverksamhet överensstämmer inte med hur de utvalda besökarna ser på sin roll som gruppleddare. De synpunkter de för fram angående hur man ska närma sig de efterlevande anhörigvårdarna och så småningom få dem att träffa andra i liknande situation är mer en form av enskilt stöd. Det är kanske oförenligt med arbetet i besöksgruppen, som bygger på individuella kontakter, att arbeta med grupper. Under intervjun framträder en känsla av att besökarna inte ser sig som kapabla att leda en grupp. Deras erfarenhet av att själva ingå i någon stödgruppsverksamhet inskränker sig till den utbildning de fått med diakonen. Alla tar upp hur värdefull den varit och hur bra det har varit att få bearbeta egna sorger. De erfarenheterna liknar de som andra beskrivit efter att deltagit i en stödgrupp. Men att därifrån ta steget att själv vara gruppleddare är kanske för stort.

Anledningen till att det inte har kommit igång någon gruppaktivitet ännu kan också bero på att projektmodellen inte är tillräckligt väl förankrad bland besökarna. Både anhörigstödsgrupper och sorgegrupper för änkor/änklingar är mer kända för projektgruppens medlemmar än för besökarna. Kanske har man velat föra över en modell som varit framgångsrik på andra ställen utan att se till de medverkandes kunskap och motivation. Det är möjligt att mer arbete skulle ha lagts ned på att visa besökarna goda exempel av stödgruppsverksamhet och mer ingående diskutera deras motivation för att leda grupper.

Förslag

Utifrån vad som framkommit i denna utvärdering ges följande förslag:

- Det finns goda erfarenheter av stödgrupper för anhörigvårdare i Borås och efterlevandegrupper i Göteborg, vilka skulle kunna utgöra exempel på arbetssätt att ta efter. Det vore säkert värdefullt för besökarna att träffa de som lett dessa grupper och höra om deras erfarenheter.
- Studieförbundet Sensus har möjlighet att ge denna grupp ytterligare fortbildning. Jag har framfört synpunkten att det vore värdefullt att inrikta sig på kunskap om gruppdynamik och rollen som gruppleddare om man har kvar målsättningen att starta stödgrupper.
- Inför fortsatt arbete i detta projekt tror jag det är viktigt med en bättre dialog mellan projektgruppen och besökarna, då det är viktigt att ta till vara på den resurs som dessa engagerade personer utgör.
- Ett tydligare ledarskap för projektet är nödvändigt. I ett samverkansprojekt kan lätt rollerna bli diffusa. Det är Borås stad som står som projektägare. Nu när projektsamordnaren därifrån slutat behöver man i projektgruppen se över parternas insatser och roller.

Referenser:

Grimby A. Sorg bland äldre. SPF förlag, Stockholm 2001.

Höglund I., Magnusson L. I manus. Äldre personers hjälp till närstående med nedsatt hälsa i Sjuhärad. ÄldreVäst Sjuhärad. Borås

Projektplan. Efterlevandestöd för anhörigvårdare. ÄldreVäst Sjuhärad.

Socialstyrelsen. Anhörig 300 – Slutrapport. Socialstyrelsen, Stockholm 2002

Vårdalstiftelsen. Vårda och vårdas. Vårdalstiftelsens rapportserie nr 4, Stockholm 1999.

Bilagor

I. Projektplan

Efterlevandestöd till personer som stöttat närstående med sviktande hälsa.

Bakgrund

Ett stort antal personer i samhället ger omfattande insatser i form av stöd och hjälp till åldrande, sjuka eller funktionshindrade närstående (Sundström, 2000, Socialstyrelsen 2001, 2002). Många av dem som ger hjälp är personer över 65 år (Höglund I, Magnusson L, inpress.) Att hjälpa en närstående upplevs av många som något meningsfullt och tillfredställande men ställer hjälpen krav som övergår viljan eller förmågan till att hjälpa upplevs det som betungande. Effekter på hjälparens egen hälsa är inte ovanlig. Omfattande hjälp eller tillsynsbehov kan sträcka sig över dygnets alla timmar vilket innebär att den anhörige blir mer eller mindre uppslukad av att vårda. Detta leder till begränsningar av tid för egna aktiviteter och social isolering (Vårdalstiftelsen, 1999). När situationen förändras i samband med den närståendes död förlorar den anhörige inte bara sin närstående utan också den uppgift att hjälpa som givit dagarna mening. Inte sällan drabbas den anhörige av ohälsa och ensamhet och brist på stödjande nätverk gör det svårt att skapa ett nytt meningsfullt liv (Grimby, 2001). Tanken med detta projektet är att personer som befunnit sig i ovan beskrivna situationer skall få hjälp att bearbeta upplevelser samt få stöd att gå vidare i livet.. Under projektet Anhörig/Närståendestöd i Borås kommun har förberedande diskussioner förts.

Syfte

Projektet syftar till att utveckla samt pröva en modell för stöd till efterlevande som stöttat närstående med sviktande hälsa.

Beskrivning av modellen

Modellen innebär

-Att erbjuda efterlevande stöd enskilt eller i grupp. Antal gånger får individualiseras eller bestämmas av gruppen. Innebär att information om gruppens arbete sprids till Borås kommuns samt primärvårdens personal.

-Att inspirera, utbilda och stödja frivilliga i att ge medmänskligt stöd enskilt eller i grupp. De "frivilliga" i detta projekt ingår i arbetsförmedlingens aktivitetsgaranti, och har valt att delta i besöksverksamhetsprojektet.

-Att pröva kontinuerlig handledning som stöd till de frivilliga. Handledningen ges av församlingsdiakon.

Projekttid

Maj 2003-dec2004.

Tidsplan

Oktober 2002-maj 2003-03-10

Studiecirkel för närståendestödjare.

Maj 2003-dec.2004

Successiv start av enskilda samtal eller samtal i grupp med efterlevande.

Nov. 2004-dec 2004

Utvärdering och rapportering

Projektpartners

Svenska Kyrkan. Gustav Adolfs församling, Borås. Kontaktperson Lilian Ageros, Hans Ågren
Detta är ett samverkansprojekt mellan Arbetsförmedlingen och Svenska Kyrkan, Gustav Adolfs församling i arbetsrehabilitering. De "frivilliga" ingår i arbetsförmedlingens aktivitetsgaranti, och har valt att delta i besöksverksamhetsprojektet.

Sensus studieförbund, Borås. Kontaktperson Anette Gunnarsson

Borås stad. Kommundel Centrum. Kontaktperson Birgitta Johansson (Projektsamordnare)

ÄldreVäst Sjuhärad. Kontaktperson Eva Höglund.

Primärvården. Kontaktperson Gunnel Christensson

Fördelning av ansvar

- Organisation av verksamheten samt genomförande av utbildning och handledning: Svenska kyrkan.
- Stöd i form av litteratur och cirkelmateriel mm: Sensus studieförbund.
- Uppmärksamma och hänvisa personer som kan komma att ingå i grupper. Även bidra till kompetenshöjning avseende egenvård och förebyggande hälsovård: Primärvården.
- Föreläsningar och stöd vid seminarier: ÄldreVästSjuhärad.
- Handledningsstöd till diakon samt hjälp med utvärdering: ÄldreVästSjuhärad.
- Anställning av projektledare 4 tim/vecka: ÄldreVästSjuhärad.

Utvärdering

Kontinuerlig utvärdering av handledare i form av dagboksanteckningar. Erfarenheter från frivilliga och deltagare i form av intervjuer. Systematisk uppföljning av uppläggning och genomförande av modellen.

Kostnad

Samtliga partners står för kostnader i samband med genomförandet enligt ovanstående. Från ÄldreVästSjuhärad ansöks om ekonomiska medel för handledning 1 ggr 2 tim/månad samt utvärdering av projektet med motsvarande 15000 kronor, samt projektledare 19 månader 4 tim/vecka till en beräknad kostnad till 35000 kronor. Rapporten beräknas kosta 5000 kronor. Summa: 55 000 kronor.

Spridning av erfarenheter gjorda i projektet

De erfarenheter som framkommit under projektiden och den modell för efterlevandestöd som prövats redovisas i form av en rapport samt genom i seminarier och konferenser inom ÄldreVästSjuhärads område. Beroende på resultatet kan en vidare spridning bli aktuell.

Referenser

1. Äldre personers hjälp till närstående med nedsatt hälsa i Sjuhärad.
Delrapport i Äldres hälsa och levnadsvillkor-Sjuhärad-ÄldreVästSjuhärad 2003
2. Regeringens proposition. Nationell handlingsplan för äldrepolitiken. Socialdepartementet, Stockholm, 1998 (prop. 1997/97:113)
3. Bo hemma på äldre da´r. Äldreuppdraget, 2000:11. Stockholm Socialstyrelsen 2002.

2. Informationsfolder

Stödgruppen är till för dig som:

- Vårdat och förlorat en närstående.
- Tycker att tillvaron känns ensam och besvärlig.
- Vill ha någon att tala med och kanske träffa.
  - Vill bryta sorg och isolering.
- Vill träffa andra i samma situation.

2004

Stödgruppen –

För dig som vårdat och förlorat en närstående

”Vad saven är för trädet
är livslusten
för människan.”

Att förlora någon närstående är alltid svårt.

Har man dessutom, under kortare eller längre tid, vårdat den närstående blir situationen ännu jobbigare. Dels har man förlorat en nära vän eller anhörig och dels har man förlorat en arbetsuppgift.

Det blir kanske svårt att skapa en ny tillvaro och att knyta nya kontakter kräver både mod och styrka.

Vill du ha stöd och hjälp på vägen att kanske träffa andra i samma situation?

Stödgruppen består av medmänniskor med tystnadslöfte. Till oss kan du vända dig när du vill bryta din sorg och ensamhet.

Vi erbjuder stöd enskilt eller i grupp – allt efter de önskemål och behov som finns.

Stödgruppens verksamhet är kostnadsfri och vänder sig till alla i Borås stad.

Vill du veta mer om vår verksamhet så ring Svenska kyrkan i Borås
033-23 25 65 måndag till fredag
kl. 10:00 – 12:00.

TIDIGARE UTGIVNA RAPPORTER FRÅN ÄLDREVÄST SJUHÄRAD

Rapporter i serien Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad: 2002 - 2005

Ehrnlund L, Essedahl L, Suvvari K, Karlsson P-Å (2005) Nå, blir det bättre om vi samverkar? Slutrapport från utvärderingen av Samrehab i Mark-Svenljunga. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.

Karlsson P-Å, Höglund E et al (2005) Brukare om sin äldreomsorg – i Herrljunga, Svenljunga och Tranemo. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.

Sennemark E, Hanson E, Magnusson L (utgivning 2005) Jag har ju barnen som kommer”... Äldres hälsa och levnadsvillkor; en intervjuundersökning med vård- och omsorgsberoende i Sjuhäradsbygden. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.

Brovall, C., Hanson, E., Magnusson, L., et al. (2004). Mål och policy vid palliativ vård och vård i livets slutskede för äldre och deras närstående i Tranemo – Ett gemensamt synsätt. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.

Johnsson L. (2003)Handledning av biståndsbedömare. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.

Nilsson M, Magnusson L. (2002) Publ. 2003. Hälsa och livssituation i relation till fallolyckor bland äldre personer i Sjuhärad. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.

Andersson B-A, Hanson E, Magnusson L, Lidskog R, Holm K. (2002) Informationscentrum för äldre och närstående i Sjuhärad. Slutrapport till Socialdepartementet 2002-09-25. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.

Källman U, Andersson B-A. (2002) Virtuellt sårvårdscentrum i södra Älvsborg - Kartläggning av förutsättningarna för en etablering. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.

Ingemansson M, Nilsson M, Sonn U (2002). Rehabilitering för äldre - guide vid val av mätinstrument. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.

Arbetsrapporter och delrapporter: 2002 - 2005

Sennemark E, Hanson E, Magnusson L (2005) Gemenskap på äldre dar'. En studie om äldre kinesers livssituation, behov och önskemål inför ålderdomen.

Winqvist I (2005) Utvärdering av projekt Efterlevandestöd för anhörigvårdare

Nolan M, Hanson E, Nolan J, Magnusson L, Sennemark E. (2005) Planeringsinstrument för anhörigstöd. (Utgivare: Socialstyrelsen)

Notera: Den svenska rapporten från COAT-projektet

Winqvist I, Hanson E (2005) Meningsfull dag i särskilt boende. En litteraturöversikt.

Hanson E, Nolan J, Magnusson L, Sennemark E, Johansson L, Nolan M, (utgivning 2005) The development and pilot testing of COAT – the Comparative Outcome Assessment Technique for family carers of older people. (ÄVS rapport)
Notera: Den engelska rapporten från COAT-projektet

Dunér Anna, Nordström M et al (2005) Kollegiegranskning av biståndsbedömare inom äldreomsorgen

Lancha, M. (2005) En kartläggning av äldre finska invandrares kostvanor och hälsa i Marks kommun.

Björfjäll, A., Johansson, J. (2004) IT för lärande i vården – informations- och kommunikationsarena för kunskap inom nätverk.

Björfjäll, A., Johansson, J. (2004) Prova På Rums-verksamhet i Borås Stad – en beskrivning av språkträning för personer

med afasi.

Holm K. (2003) Metoder för granskning av webbplatsers tillgänglighet med fokus på navigering.

Ehrnlund L, Essedahl L, Sävri K och Karlsson P-Å. (2003) Samrehab Mark Svenljunga - idé, verksamhet och erfarenheter hittills. Nulägesrapport 26 maj 2003.

Loberg M. (2003) Vad gör de som hjälper dom gamla i hemmet? Delrapport 1 från FoU-projektet med samma namn.

Brovall C, Hanson E, Magnusson L. (2003) Brukare i samtal - utveckling av palliativ vård för äldre i Tranemo kommun.

Holm K. (2002) Informationscentrums webbplats - utvecklingen av en användbar databasdriven webbplats med användarna i fokus. Ett delprojekt i Informationscentrum för äldre och deras närstående. ÄldreVäst Sjuhärad.

Göransson K, Helgesson-Björk C, och Andersson B-A. (2002), Utvärdering av system för registrering av tid inom hemvård.

Nilsson. M. (2001). Publ. jan 2003. Den kommunbaserade rehabiliteringens effekt på livskvaliteten hos äldre. En kritisk litteraturgranskning.

Ljunggren A, Magnusson L, Andersson B-A, Apelqvist S-O, Bogsjö I, Hessel E och Hoffin B. (2002) Fokus på frivillighet med och för äldre. En kartläggning av frivilligmedverkan i omsorg och vård om äldre och deras familjer.

ÄldreVäst Sjuhärad

ÄldreVäst Sjuhärad är ett kompetenscentrum för forskning och utveckling inom äldreområdet och området för funktionshinder som funnits sedan 1999.

Målet för ÄldreVäst Sjuhärad är att bidra till ökad livskvalitet, ökad vård- och omsorgskvalitet och social delaktighet för äldre personer och deras närstående genom att:

- Stärka och utveckla samverkansformer över organisationsgränser
- Genomföra utvecklings- och forskningsprojekt med äldre och deras familjer
- Förnya och utveckla metoder och verksamhetsformer i vård och omsorg för äldre
- Sprida ÄldreVäst Sjuhärads forsknings- och utvecklingsresultat
- Bidra till kunskaps- och kompetensutveckling inom äldreområdet

De som står bakom ÄldreVäst Sjuhärad är kommunerna Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo och Ulricehamn, Västra Götalandsregionen samt Högskolan i Borås. Dessutom stöds verksamheten av Socialstyrelsen.

Verksamheten bedrivs i nära samverkan med intresse- och frivilligorganisationer inom områdena äldre och funktionshinder.

ÄldreVäst Sjuhärad administreras av Högskolan i Borås och finns även lokaliserad i högskolans lokaler (mer om högskolan på www.hb.se)

Läs mer om ÄldreVäst Sjuhärad på hemsidan www.aldrevast.hb.se.

Där finns bland annat beställningsformulär för tidigare utgivna rapporter.

